

Telegraful Roman.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențele

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45. Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Incheierea anului școlar la gimnaziul din Brașov.

Incheierea solemnă a anului școlar la gimnaziul nostru superior din Brașov s'a făcut Duminecă, în ziua sfintilor apostoli Petru și Pavel, în prezența elevilor, a corpului profesoral și a unui public numeros și ales românesc. Domnul Virgil Onițiu, directorul gimnaziului, a rostit cu prilejul acesta următoarea instructivă cuvântare:

*Domnilor și doamnelor!
Iubită tinerime școlară!*

Am impresia, că problemele în jurul creșterii tinerimii au început în anii din urmă să preocupe opinia publică într-o măsură ceva mai mare ca până acum. Faptul acesta trebuie să ne îmbucure, nu numai pe noi bărbații de școală, ci pe toți oamenii de bine. Căci ce avem noi mai scump și mai drag în lume decât pe copiii noștri?

A ne interesa de buna lor creștere trupească, sufletească și morală este datorința noastră cea mai elementară, cea mai însemnată, cea mai frumoasă și cea mai plăcută. Si când zic: «a noastră», înțeleg pe toți oamenii intrați în lupta vieții: bărbați și femei, tineri și bătrâni!

Acest interes mai viu al publicului mare pentru problemele de creștere a tinerimei mă, îndeamnă și mă îndreptătesc să discut aici în fața D-Voastre a tuturor: părinți, amici ai școalei și ai tinerimii și în fața școlarilor noștri una dintre multele probleme de creștere a tinerimii — o problemă actuală, — care pare a fi eșit la noi deodată în primul plan de preocupării al cercurilor celor mai largi. Voiu să vorbesc de astădată despre *mișcarea sportivă în raport cu tinerimea noastră școlară*.

Leagănul sporturilor este Anglia. Dela Englezi a importat Europa întreagă sporturile, împrumutând tot dela ei și numele lor.

Sporturile sunt îndeletniciri, lipsite de scopuri utilitare-practice, cari pe lângă nota distractivă au și un rost fizic-igienic.

Astfel sporturile în general angajaază la o armonică și plăcută cooperare sufletul și trupul și produc în om o placere senină, o mărire a energiei de viață, un echilibru sănătos între forțele sufletești și trupești, o invigoreare sufletească, o potențare a conștiinței de sine și a simțului de onoare și de demnitate și mai cu seamă o fortificare fizică; ele ne fac corpul ușor, elastic și supus la orice poruncă ce-i vine dela suflet. Pe lângă aceste prețioase folose cele mai multe sporturi contribue la desvoltarea sentimentului social în noi, a simțului de disciplină în împreună-lucrarea socială. Un tânăr agerit prin sporturi știe să comande, dar știe și să se supună; lăsat singur, avizat la puterile proprii în situații grele, — el nu-și pierde capul așa de ușor, ca unul lipsit de educație sportivă, iar în tovarăsie cu alții el nu sparge legăturile sociale, ci le strâng și le încheagă.

Iată dar că școala și casa părintească nu pot să-și închidă ușile în

fața mișcării sportive, ale cărei valuri abia acum au ajuns până la noi, — ci dimpotrivă trebuie să dea cea mai mare atenție acestei mișcări și să utilizeze cu chibzuință pentru completarea și desăvârșirea creșterii tinerimii noastre.

Interesul pentru sporturi a crescut în toată Europa în raport direct cu înțelegerea tot mai adâncită a rostului igienei în creșterea tinerimii. Igiena pedagogică este azi un ram special de știință și putem zice, că nu este chestiune pedagogică în zilele noastre, a cărei lămuire să nu se întemeieze în prima linie pe legile igienei. Astfel nu e de loc exagerată vorba, că igiena a luat în stăpânire pedagogia zilelor noastre.

De aceea și sporturile intru cât e vorba de tinerimea școlară trebuie să le judecăm mai întâi din punct de vedere igienic și în urmă din celelalte puncte de vedere sufletești și morale.

Vom enunța deci la început ca principiu, că trebuie să înlesnim în prima linie răspândirea acelor sporturi în sinul tinerimei noastre, cari reprezintă o valoare igienică mai mare pentru desvoltarea lor.

Și dată fiind valoarea igienică a unui anumit sport, — îl vom judeca în urmă și din punctul de vedere al profitului sufletesc și moral pentru tinerimea școlară și numai după aceea îi vom stabili locul ce i se cuvine între factorii de educație a tinerimii.

Sporturile cele mai potrivite din aceste puncte de vedere sunt acele, cari:

a) nu istovesc organismul fraged și delicat al tinărului în desvoltare, ci

b) îl întăresc, îl desvoală, îl fac mai rezistent și mai elastic, —

c) cari se cultivă în plin aer și plină lumină (așa dar nu în localuri închise),

d) cari admit o participare numeroasă și cooperativă a tinerilor, ceeace iarăs numai așa se poate, dacă

e) nu sunt împreunate cu multă cheltuială, — o condiție însemnată în relația de avere a părinților elevilor noștri;

f) în fine toate sporturile, cari au rost pentru tinerimea școlară trebuie să fie ferite de tendența de-a desvolta prestații individuale «bravuroase». «Championat»-ul și «recordurile» ar trebui să lipsească din dicționarul sporturilor școlare, căci aceste, — cari își au noima lor pentru cluburile speciale sportive ale celor ieșitori din treapta educativă a școalelor medii, — impun școlarilor încordări corporale enorme, stricăcioase și *zadarnice*, — zic: zadarnice — căci din 100 de elevi 97 nu vor ajunge championi și nici nu vor bate recorduri și sunt astfel expuși să se disguste și să se lase de ori-ce sport. Nu trebuie să uităm, că școlarii nu au să facă *sport pentru sport*, ci fac sport, pentru că și completează creșterea trupească sufletească și morală. Prin urmare *sportul școlar nu poate fi privilejul celor puțini înzestrăți dela*

natură cu mușchi mai tari și cu abilitate mai deosebită (candidații championatelor), ci un mijloc de creștere al tuturor.

Din aceste puncte de vedere trebuie să aprețăm diferențele sporturi, când e vorba să le stabilim valoarea lor pedagogică pentru tinerimea noastră școlară: — rostul lor școlar.

Intemeiați pe aceste premise nu vom recomanda pentru tinerimea școlară:

1. *aruncarea de greutăți*, fiindcă este împreună cu încordări fizice direct stricăcioase corpului tinăr și fiindcă este un sport individual, care nu admite participarea cooperativă a masselor de elevi, și desvoală direct acrobatismul, microbul cel rău al sporturilor școlare;

2. *bicicleta*, ca sport este pentru partea cea mai mare a școlarilor mai tineri prea istovitoare; prin atitudinea îngârjobată a corpului la pedalat se alterează funcționa normală a inimii și a plămânilor; — afară de acestea bicicleta este un sport prea costisitor și nesocial;

3. *scrima, trânta, boxul*, ca sporturi sunt legate prea mult de localuri închise, nu sunt de natură cooperativă, au o notă mult-putin brutală și direct cultivă «virtuozitatea» individuală, potrivindu-se deci numai pentru «cățiva» în anumite condiții fizice, iar nu pentru multimea școlarilor, — deci ca sporturi generale pentru massele tinerimii școlare nu pot să vină în considerație.

Dar să nu mai continu cu această analiză negativă, ci să vedem, cari dintre sporturi se recomandă mai ales pentru tinerimea școlară?

Toți bărbații de școală, medici și pedagogi sunt de acord, că dintre toate sporturile răspândite azi la toate națiunile culte, sportul cel mai sănătos, mai potrivit pentru tinerimea școlară, mai fortificator trupește și mai înseminător de suflet este: «*das wandern*», cum îi zic Germanii, adeca călătoria făcută pe jos și cărându-și cu sine fiecare școlar toate lucrurile de neapărată trebuință la drum — cu indispenzabilă raniță de turist în spinare.

Călătoriile acestea în formă aceasta încă nu s-au răspândit pe la noi. În Anglia, în Germania și în Austria ele sunt foarte lățite și fac adesea plăcere a tinerimii școlare.

Ele se deosebesc de ceeace numim noi de obiceiu «excursioni școlare» în genere prin aceea că se fac aproape exclusiv pe jos, că nu se fac în vederea unui scop deosebit nici sportiv, nici științific, nu au deci nici o țintă externă fixă — fiind și rămânnând «pribegitul», «das wandern», scopul propriu al excursiunii. Școlarii, după imprejurări, sunt ținuți să doarmă în liber sub corturi făcute de ei (eventual în case țărănești, în suri, fâni etc.) și să-și pregătească ei însuși mâncarea în liber, la focul tot de ei făcut cu lemne tot de ei adunate. Cu un cuvânt elevii sunt scoși pentru 2–3 zile, chiar pentru 6–8 zile din mediul de viață orășenesc și sunt

transportați într'un mediu de viață primăvara nomadă în mijlocul naturii.

Farmecul naturii, nota romantică a acestui trai nomad, bogăția de impresii în aerul liber și curat, pe vânt și pe soare, variația plăcută a locurilor, a drumurilor și a regiunilor, oțelirea mușchilor și a nervilor, agerarea tuturor sensurilor, pe lângă îmbogățirea cunoștințelor topo-geo- și etnografice, și pe lângă cultivarea cameraderiei cu toate virtuțile ei sociale, desvoltarea spiritului de disciplină și a simțului practic, precum și reducerea exigențelor la un minim necesar, admitând o participare numeroasă și fără multă cheltuială, — iată o serie de factori igienici, morali, intelectuali, sociali și practici, pe cari nu le ofere pentru tinerimea școlară nici un alt sport în belșugul acesta.

Nu e locul aci și nu am nici timpul să fac o analiză amănuntită asupra însemnatății acestor excursioni școlare. Amintesc numai constatarilor făcute de profesorul Röder, care a condus mai multe excursioni școlare de acest fel și a controlat cu campană efectul lor fizic asupra școlarilor. Röder a constatat că toți elevii după o excursiune de 6 zile au crescut în pond și înregistrează chiar un exemplu aproape de necrezut. O elevă, care la plecare avea 33 kgr., după vîeața nomadă de 6 zile în excursiune școlară a ajuns la 37 kgr., iar o altă elevă în același timp s'a ridicat dela 33 kgr. la 39 kgr., adeca a crescut în pond cu câte 1 kilogram pe fiecare zi. Hart, Magnus Werner, Hans Spitz și toți igieniștii școlari văd în aceste pribegiri cel mai minunat antidot al tuberculozei.

Desvoltarea acestor pribegiri și organizarea lor specifică este «boyscout»-ismul englezesc, «Jung Deutschland»-ul sau «Pfadfinder»-ul german, «pionierii» francezi și «cercetașii», pe cale a se forma și la noi România. Organizarea acestora, funcționarea lor practică ar trebui studiată la fața locului în străinătate, dacă e vorba să se facă răsădirea lor cu succes la noi. Si poate că nu peste mult timp voi putea să prezint la locul său un proiect în privința aceasta și să găsim și modul de soluție a acestei chesiuni.

Se înțelege, că sportul acesta, care este identic cu turistica modernă, și are rostul său în lunile calde de primăvară și de toamnă și în timpul verii.

Pentru iarnă se recomandă ca cel mai sănătos și mai plăcut sport, chiar și pentru elevii cei mai slăbuți de fire, — *patinatul*, — în rândul al doilea (fiind posibilitatea de afecțiune a organelor de respirație mai mare): *săniatul pe teren inclinat*.

Dintre jocurile sportive se recomandă toate acele jocuri de *pilă* (joothball, oina, lunga etc.), cari sunt împreunate cu multă mișcare, admit o participare mai numerosă și nu reclamă cheltuieli speciale de montare și de unelte multe și costisitoare. De aceea d. ex. jocul de tennis de

altfel foarte igienic, nu are rost ca sport școlar la noi...

Dar nu vreau să Vă mai obosesc cu expunerile aceste. Am ținut numai să precizez poziția școalei (m' am gândit îndeosebi la școalele medii) față cu mișcarea sportivă a tinerimii noastre, mișcare pornită decurând la noi și salutată cu bucurie de toți — și am voit să dau unele îndrumări pentru toți cari se preocupă de tinerimea școlară, rugându-i să sprijinească mișcarea sportivă a tinerimii școlare și înțelegându-i rostul, să o țină în cadrele juste igienice-pedagogice, prevenind relele, cari în mod fatal se acioesc în raza fiecărui lucru bun.

Cu aceste salutând pe toți, cari prin prezența lor au mărit frumsețea sărbătorii noastre școlare de azi, le mulțămesc îndeosebi acelor foști iubiti elevi ai noștri, cari au absolvit acum 10 ani gimnaziul nostru și s-au înfățișat aici aci, ca să-și aducă prietenul de dragoste și venerațione școalei-mame, care i-a crescut și i-a trimis în lume, ca să sporească și să lumineze. Ii rog pe ei și pe toți iubiti oaspeți, părinți și amici ai școalelor noastre, intruți aci ca să ne împărtășească și în viitor de dragostea lor caldă și să ne sprijinească în silințele noastre continue spre mai bine; iar iubitilor noștri școlari urându-le vacanțe plăcute cu recreație completă trupească și sufletească, — declar anul școlar 1913/1914 încheiat.

Congresul institutorilor din România.

— Raport special. —

București, 29 Iunie v.

Joi, în 26 Iunie v., s'a întrunit în București al zecelea congres al institutorilor din regatul român.

La orele 9 și jumătate dimineața s'a oficiat serviciu divin la mitropolie, iar la orele 11 congresiștii s'a intrunit în sala dela Ateneu, unde s'a făcut deschiderea congresului, sub președinția domnului I. G. Duca, ministru de culte și instrucție publică. Domnul Cecropide salută pe domnul ministru, în numele congresiștilor, și propune să se trimită telegramă Regelui Carol. Propunerea e primită cu aplauze. Domnul ministru I. G. Duca rostește apoi vorbirea următoare:

— „Am răspuns cu bucurie invitației adresate de către comitetul societății D-Voastre, fiindcă socotesc, că este de datoria mea să iau parte la toate manifestările corpului didactic, căci este de datoria fiecărui ministru al instrucției, să aibă o egală solicitudine față de acest corp. Voiu urmări cu interes desbaterile acestui congres. De bună seamă, că ar fi fost mai interesant de cunoscut și părerei corpului didactic urban, dacă ar fi venit în număr mai mare. Voiu căuta să satisfac în limitele posibilității cererile D-Voastre. Sunt convins, că veți fi cu conștiință mai lăptede, că rolul

D Voastre este național, și că veți fi să imprimați acest caracter întregii D-Voastre activități școlare. Vă urez deci bine atât venit”.

Sedintă se ridică, anunțându-se cea următoare pe după amez la orele patru.

Sedintă a doua a fost deschisă de domnul Cecropide, președintul societății institutorilor, care a rugat pe domnul Rădulescu Motru se presideze sedintă. Domnul Rădulescu Motru, conformându-se dorinței congresului, primește invitația și ocupă locul presidial, mulțumind pentru distincție.

Se cetește raportul comisiunii școlare cu studierea chestiunii învățământului primar. Se deschide discuție asupra raportului. Domnul Mihail Dragomirescu rostește o vorbire mai lungă, în care constată că școala primară e bună, dar are unele defecțiuni, dintre cari cel mai mare e acela, că programa e prea încercată. Se cere prea mult dela elevii din școala primară. Oratorul crede, că orientarea în școală trebuie să se facă totdeauna și pretutindenea după elevii mediocri, nu după cei mai buni.

Domnul Apostol face constatarea, că în școală se pune pond numai pe educația intelectuală, iar pe cea morală și pe cea fizică de loc. Din școală, așa cum e ea astăzi, ies funcționari, oameni învățăți, dar nu eșe un neam tare, nu eșe oameni cu cunoștințe practice, folosită de poporul întreg. Se plâng apoi în contra îndolenții părinților, cari nu și trimit regulat copiii la școală. Din o sută de copii abia dacă umbără la școală din sat 25.

Al treilea orator al sedinței acesteia a fost dl St. Chiriacu, care a vorbit despre cerințele pedagogiei în raport cu educația colectivă a copiilor. Cere, ca copilul să fie pus în școală în posesia capitalului de cunoștințe, cari să fie de folos în viață practică. E deci pentru reorganizarea învățământului primar, atât la sate, cât și în orașe.

Doamna Cordoneanu încă constată că e neglesă educația sufletului, care trebuie să premeagă oricarei altei instrucții. E aderență a asilelor de copii, unde poate fi începută cu bun succes educația fizică a copilului și pregătirea sufletului său pentru instrucția dela școala primară. Sedintă se încheie.

Sedintă a treia s'a înținut Vineri la orele 9 și jumătate dimineață. Președinția se ofere domnului Ioan Otescu, fost inspector general școlar, care o primește.

Vorbește doamna Olimpia Teodoru, care se plângă de numărul prea mare de copii, cari populează școală. Sunt tot copii săraci, cari nu au căpătă și nu au căciute. Crede că numai cei buni ar trebui să fie instruiți în studii, ceea ce să fie puși la lucruri practice în atelierele ce ar trebui să se înțeleagă pe lângă fiecare școală. Cursurile să se țină numai dimineață, iar vară în grădină, la aer curat. După amezii să se facă numai excursii.

Vorbește Radulescu din Copaceni. Încă e pentru cultivarea inimii, mai necesară decât cultivarea mintii. Învățământul ar dori să se înceapă numai la opt ani. Să se înțină școală numai înainte de amezii, iar după amiazele să fie liberă. În ele să se facă excursii, mișcări în aer liber.

Rostește apoi o lungă și frumoasă vorbire domnul Rădulescu Motru, profesor universitar, arătând cum trebuie tratat în școală copilul de tânăr, pentru care școala e o sar-

cină. Se cetește răspunsul Regelui la telegrama trimisă, apoi se cetește raportul despre starea școalelor de adulți. Sedintă se încheie.

Sedintă a patra s'a înținut Vineri după amez la orele trei și jumătate. Președintul Ioan Otescu, fost inspector general școlar. Vorbește doamna Alexandrina Barber despre școalele complimentare și de adulți, doamna Eliza Minescu despre școala educativă, iar dl Ioanovici cetește raportul despre măsurile capabile de a imbunătăți starea materială și morală a institutorilor. Domnul Apostol (Galați) constată, că controlarea învățământului nu se face totdeauna prin oameni pricepuți. Sedintă se încheie.

Sedintă a cincea s'a înținut Sâmbătă la orele 10. Președintul Cecropide. Vorbește dl C. Teodorescu despre drepturile institutorilor și cere, ca și institutorii să poată fi aleși membri ai parlamentului. Vorbește domnul Stanilescu despre starea materială a institutorilor și cere urcarea de salar. Responde preotul C. Dumitrescu, că institutorii luptă pentru un ideal, nu pentru plată, dar cu toate acestea crede, că ministrul de culte va ține cont de dorințele lor. Mai vorbește doamna Smara și dl D. Pomponiu, apoi congresul votează următoarele propuneri, cari vor fi aduse la cunoștința ministrului:

Școala primară actuală nu mai corespunde în total cu nevoile actuale. Ea dă o întinsă dezvoltare educației intelectuale, și din ce în ce mai puțin educației morale și fizice.

Invățământul nu trebuie mărginit numai în cadrul educației intelectuale. Școala primară să imbrățișeze educația intelectuală morală mai mult în direcția practică, prin muncă.

Timpul de școlaritate să fie împărtășit în două zile de lucru în școală, pe anii de obligativitate și anume în orele de dimineață. După amezii ocupăriile cu lucrări practice: dexterități, lucru de mână, grădină, câmp de experiențe, excursii.

Obligativitatea învățământului primar să fie dela 7–12 ani pentru cursul primar, dela 12–18 ani cursul complimentar obligator. În primii 3 ani aceste cursuri complementare vor avea la bază și disciplina didactică. Pentru anii următori numai disciplina culturală, bibliotecii, soc. culturale, spirit de solidaritate, serbari excursii și a.

Înființarea de școli primare de experiență, în temeiul datele pedagogiei, prin care să se studieze sufletul elevului român și să fi înțeleagă unui laborator de psihologie experimentală. Pe baza observațiilor căpătate în acest institut să se procedeze în mod treptat la o bună selecționare pe ani și pe întregul curs primar a materiilor de învățământ, cuprinse în programa actuală. În fine, repartizarea copiilor în 3 categorii: normali, întăriți și anomalii, cu programe și orarii corespunzătoare.

Inființarea de școli de adulți pe lângă școala primară și pe cat e posibil pe lângă cazarmi și fabrici. Ca o complecțare a acestor școli propunem înființarea de academii populare.

Socotim ca o trebuință pentru întărirea și mai mult a sentimentului național ridicarea de monumente comemorative în toate localitățile istorice din țară și constituirea unei societăți care să aibă de scop ridicarea și păstrarea acestor monumente.

Pentru a uni întreaga țară să se cetește raportul despre starea școalelor de adulți. Sedintă se încheie.

Sedintă a patra s'a înținut Vineri după amez la orele trei și jumătate. Președintul Ioan Otescu, fost inspector general școlar. Vorbește doamna Alexandrina Barber despre școalele complimentare și de adulți, doamna Eliza Minescu despre școala educativă, iar dl Ioanovici cetește raportul despre măsurile capabile de a imbunătăți starea materială și morală a institutorilor. Domnul Apostol (Galați) constată, că controlarea învățământului nu se face totdeauna prin oameni pricepuți. Sedintă se încheie.

Pentru membrii corpului didactic să corăspundă măștii și pentru a lucra mai bine în viitor, societății, că trebuie o pregătire mai bună profesională, prin următoarele mijloace:

Să se înființeze biblioteci pedagogice în fiecare județ.

Să se înființeze cursuri de vară pentru perfecționare, ajutându-se membrui corpului didactic, cari urmesăză aceste cursuri.

Să se înființeze cursuri de pedagogie pe lângă universitate, la care să urmeze institutori și elevi și școli, putând înainta la școale medii, complimentare etc. asiniștă cu profesorii.

Să se reorganizeze conferințele, publicându-se discuții unile întâi anumite.

Să se trimită pentru perfecționare căi mai multe institutori în străinătate și se facă cu acesta școle model și laboratoare pentru experimentarea psihologiei infantile.

Ministrul să subvenționeze o revistă anuală a școlii primare, cu redactori plătiți.

Să se părăsească modul de recrutare de azi a membrilor de control. Să se hotărască prin lege stabilitatea revizorilor și inspectorilor.

Directoratul să nu se piardă decât prin judecată, mărinindu-se atribuții unile.

Nimic nu se mai opune acordării dreptului de eligibilitate. Binele poporului și răjiunea de stat cere acordarea acestui drept.

Consiliul de instrucție să aibă mai mulți membri, aleși de către toți membrii corpului didactic, iar consiliul permanent, emanat de consiliul de instrucție, să se ocupe cu chestiunile de administrație, învățământ, fară drept de a judeca.

Să se alcătuiască un cod, în care să se specifice abaterile și pedepsele. Vînele administrative mici să fie pedepse de către superiori, după prevederile codului, cu drept de apel la comisia de judecată. Vînele mari să se pedepsească de către comisia de judecată, cu drept de recurs la casă. Să se despăgubească material și resursele morale a celor găsiți nevinovați.

Să se numească comisiuni pentru alcătuirea proiectelor și să se aplică acestea de zădere.

Să se dea viață bibliotecilor. Cărțile de bibliotecă ambulantă a casei școlare să se impărtășească gratuit elevilor, căci prin sistemul împrumutului se pot transmite boale.

Să se înființeze societăți de patronaj pe lângă școli, pentru educarea copiilor.

Dl președinte promite că va aduce hotărârile la cunoscere guvernului și declară cungresul închi.

O.

rămase încă în for. Însoță împăratul se cetește în toată țință să și părăsească locul acestei scene umitoare.

Spun bătrâni săi, că din clipa aceasta îl cuprinsese o melancolie adâncă, se trezea noaptea din somn, prințul armă în mână și îl se căuta în nebun prin largul salelor împăratești, căutându-si linștea sufletului său bolnav.

Pedeapsa lui Dzeu n'a întărit. Pedeapsa copilului să a întrerupt. Dioceșian de fapt a suferit mai mult de cat ei.

Și ce facea poporul? Se apropia cu teamă în suflet de cadavrele martirilor. Sfîntii atingători români păgâni cu tegele lor săgele cald, ca să-și ducă casă amintirea scumpă a minunii din for, o relichie sfântă: săge din sângele martirilor, preamară de Dzeul lumii.

La poruncă împăratului slugile îmorântă în un loc pustiu cadavrele lumiște, ca să nu mai știe ceata creștinilor că unde sunt.

Dar Dzeu a voit altceva.

O cruce străușoare apără de asupra mormântului martirilor creștini și lumina ca un soare prin pustia nemărginită.

Astfel răsplătește Dzeu aleșilor săi.

Creștinii scoaseră apoi cu mare cinste cadravrele din mormântul deșertului și le așeză în catacombe, spre vecnică odihnă acoperind mormântul cu o tablă de marmură curată, ce poartă scurta inscripție:

„Aici odihnește în Domnul Iustinian și Sabellia cu cei sase copii ai lor, cari toți au sangerat pentru Cristos“.

FOIȘOARĂ.

Din vremile păgâne.

— Povestire religioasă, de Fr. Schmiedt, prelucrată de A. Nan. —

(Fine).

Era mort. Zâceau sase frați și un părinte, morți și mutilați, în fața împăratului, care venea în for să facă dreptate.

Ca o nebună s'aruncă biata mamă a supra cadavrelor pline de sânge, căci se trezise și în sufletul ei pe vre-o căteva clipe luptă între inimă și credință și începu a-și îmbrățișa, a-și sărura copilașii, a le nătezi părul capetelor și prinse a-i desmerda într-un cântec duios, duios, de sta să frângă și înimile păgânilor, ce priveau aproape cu lacrimile în ochi la ea.

— „Durmiți... Durmiți frumos... Si tu taticule... Si voi scumpii mamii copilași... Si tu... Si tu... Voi sunteți dezastru în ceriu. Nu mai trupurile voastre mutilate mai sunt aici. Lădați-l dragii mamii pe Mantuitorul cel bun și rugați-vă și pentru mine. O!.. Cat sunteți voi de frumosi, puii mamei?... Ce copii cuminti a avut mama!.. Ei au stiut să moară frumos pentru Isus! Liniste! — sopti sărmâna mamă poporului. Tăcăti!... Ei dorm... Drăgălași mamei!... Si începu a le cânta un cântec trist de legătură, cântecul de lebedă, ca să le fie dulce somnul copilașilor. Se părea că durerea nespus de mare și tulburase mintea. Era o priveliște sfâșitoare...

Toți tăceanu. Nici călaii cei cari nu mai stiau în sufletul lor de milă, nu cutesau a neliniști durerea bătăi femeii suferindă. Steau și ei robii de lacrimile Sabelliei, privind înmuiați de scena ce se desfășura în fața lor și mai aruncând și spre tronul lui D-octean căte-o privire fugărată.

Un prefect împăratesc făcu un semn. Călaii pășiră spre Sabellia.

— Femei, pregătește

NOUTĂȚI.

Comemorarea lui Eminescu în Sibiu. Eri, Marti, la orele 7 seara s'a tăut în sala festivă a Muzeului „Asociației” o serbare comemorativă din prilejul împlinirei primului sfert de veac dela moartea marelui poet Mihail Eminescu. A fost de fapt un public numeros, iar programul a fost executat spre mulțimirea generală. Cuvântul de deschidere l-a rostit d. canonicean Blaj Dr. Vasile Suciu, vice-presidentul „Asociației”, apoi au urmat celelalte puncte din program, anume: *Rugăciune*, cor mixt, comp. de L. Tempea. *Personalitatea lui Eminescu* de Oct. C. Tăslăuanu. *Somnoroa sepsărele*, cor bărbătesc, comp. de T. cav. de Flondor. O poezie, ceteră de d-șoara Maria Cunțan; Dorință, cor mixt, comp. * Eminescu și Ardeaua de Eugen Goga. Marș, cor mixt, comp. de L. Tempea. Corurile au fost conduse de d. Ionel Crisan. Publicul a părăsit sala pe deplin mulțumit, intrându-se apoi la cină comună în restaurantul Boulevard.

Inmormântarea lui Hartwig. La stârziile puse din partea Sârbilor, Tarul Rusiei s'a învoit, ca rămăștele pământești ale ministrului plenipotențiar rusesc din Belgrad, Hartwig, mort în mod subit Vineri sara, să fie înmormântate în Belgrad și să nu fie transportate la Petersburg, cum era intenționata din capul locului. Inmormântarea s'a făcut eri, Marti, cu solemnitate extraordinară. Sârbi vor ridică și un monument mare în Belgrad mult regretatului lor amic și apărător.

In excursiune la Roma. Dumineca sara a plecat din București un grup numeros de studenți universitari în excursiune în Italia, prin Belgrad și Agria. Astăzi apoi, Miercuri sara, pleacă prin Predeal un alt grup sub conducerea domnului profesor Virgil Popescu, tot la Italiu, atingând capitala Budapest și orașul Fiume. Ambele grupuri se vor întâlni în Roma, unde vor depune o coroană la picioarele columnei lui Traian.

La Petersburg. Sâmbăta în 4 Iulie v. pleacă din București la Petersburg o delegație a regimentului 5 de roșiori „Tarul Nicolae II”, compusă din colonelul Herescu și trei ofițeri, pentru a preda Tarului uniforma nouului seu regiment. Delegația va fi prezentată Tarului de domnul C. Diamandi, ministru plenipotențiar al României la Petersburg.

Conferența interparlamentară de la Stockholm. Din România vor participa la conferența interparlamentară de pace, care în anul acesta se ține în Stockholm, opt preșezz de deputați și senatori, conduși de domnul C. C. Dissescu, profesor universitar, fost ministru, președintele grupului interparlamentar român.

Istoria triplei alianțe. O publicație folosită de istoricii și politicii a apărut la Lipsia sub titlul: *Geschichte des Dreibus des*, scrisă de ziaristul Artur Singer.

† Elia Moga. Din Beiuș se vedește încreșterea din viață a vrednicului protopop al Răbăganilor, Elia Moga, răposat sâmbăta în 11 l. c. Odihnească în pace!

Cărți bisericesti în limba română. Orogenele bisericesti din Basarabia au să intrevină la guvernul rusesc pentru a li se da permisiunea să tipărească cărți bisericesti în limba română înțeleasă de credincioșii. Cărțile au să fie tipărite cu litere latine.

Se pregătesc de atentat. Arhiducele Leopold Salvator va sosi în 2 August la exercițiile artilleriei din Przemysl. Poliția din Cracovia a fost avizată, că mai mult sârbi suspecți au plecat în Galică, pentru a comite un atentat asupra arhiducelui. S'au luat cele mai severe măsuri de siguranță.

Ploile torențiale de Dumineca seara au stricat în mai multe locuri linia ferată dintre Sibiu și Ocna, și încă excursioniștii care au voit să se întoarcă la Sibiu cu trenul de 10 ore seara, au fost necesitati să rămână peste noapte în Ocna și numai în dimineață următoare s'au putut întoarce acasă. De ambele părți ale căii ferate s'au format lacuri mari și mai mărunte, care se văd și acum. Comunale din imprejurimea Sibiului: Turnișorul, Gușterița, Scra-mare și Bungardul au suferit considerabile pagube în urma apelor revărsate. Grădinile bulgarilor sunt toate inundate și în mare parte nimicite. Comunale mai deosebite de Sibiu n'au fost crăute nici ele de furia păraielor umflate, care au rupt poduri și au înecat în unele locuri și animale de casă.

„*Șoimii*“ aranjează Sâmbăta și Dumineca (18 și 19 l. c.) excursiune la Șanta-Păltiniș-Chei-Cabinului. Informațiile de lipsă le dă cassierul societății până Vineri la 12 ore.

In memoria răposatului moștenitor de tron. În capela română din Viena s'a înținut Dumineca un serviciu divin pentru odihnă suflătorului răposatului moștenitor de tron Francisc Ferdinand și a soței sale. La serbare au participat: reprezentanți legației române, P. S. Sa episcopul Dr. Miron E. Cristea al Caransebeșului, precum și un numeros public.

Cea mai lungă linie de telefon. Deținătoarea cea mai mare, la care se poate astăzi telefona, este de 1600—1800 de chilometri. Între Viena și Paris bunăoară, vorbirea telefonică se poate înțelege cu multă greutate; dar între Roma și Paris — la o distanță de 1600 de chilometri — se poate vorbi foarte deslușit la telefon. O linie telefonică și pe cale dă se construi între San-Francisco și Newyork, lungă de 5000 de chilometri, care va fi dată circulației în 1915, cu ocazia deschiderii expoziției internaționale.

Amenințare. Moștenitorul de tron Alexandru al Sârbiei primește din Bulgaria numeroase scrisori, în care este amenințat că în timpul cel mai apropiat are să fie asasinat, din motivul că mulți bulgari, aflați în teritoriile nou cucerite sârbești, sunt maltratați de autorități.

Emigrări din statele balcanice. Naționalitatea din Balcani, atât de amestecată în provinciile vecine împărăti turcești, începând cu 1878, a emigrat în multe țări. Grecii grav înzestră către Grecia, sârbi și bulgari înzesc spre teritoriile sârbești sau bulgărești, iar macedonienii apucă încreșterea spre răsărit, către Azia. Urmării evrei și spaniolii pleacă și ei, să se înșeze în țăruri rămase sub domnia otomană. Numai români macedoneni și păstrează și mai departe locuințele strămcăști. Numărul mare al imigrantilor face multă bătăie de cap guvernelor din statele balcanice.

Asigurări. Banca generală de asigurare din Sibiu a introdus și contractarea asigurărilor în contra spargerilor. În considerare că spargerile și furturile astăzi nu sunt toamna rare, se recomandă particularilor să-și asigure locuințele, preoților să-și asigure bisericile și scoalele, comercianților să-și asigure mărfurile, și băncile noastre asemenea să se asigure împotriva spargerilor. Deslușirile trebuințioase se pot primi de către direcțione din Sibiu și dela agenturile principale din Arad, Cluj, Brașov, Lugoj și Vârșeț. — Tot Banca generală susține o națională primeste și în luna aceasta asigurări în contra grindei. Cei ce au bucate frumoase, ar face un lucru foarte cuminte îngrăjindu-se prin asigurare să-și apere averea greu câștigată. Asigurări de bucate se primesc și în contra folclorului. Pentru căteva coroane, plătite pe 2—3 luni, economul va avea liniste sufletească deplină, că este apărat de pagube și nu va fi expus foamei.

Manuale aprobată. Manualele de limbă maghiară de I. Crișan și Dr. I. Lupuș au fost aprobată de în. ministru de culte, și anume: Cartea de cetei pentru c. II-lul sub Nr. 194/014/1913, Cartea de cetei pentru c. IV sub Nr. 194/012/913 și Cartea pentru c. V—VI și scoala de repetiție economică sub Nr. 194/013/913, iar de Prea V. Consistoriu arhiepiscopal sub Nr. 7493/1914. Manualele acestea se pot procura numai dela Libraria arhiepiscopală din Sibiu și costă Cartea II—III 50 fil. exemplarul, Cartea IV 80 fil. iar Cartea V—VI 120 cor.

Calea Francisc Ferdinand. Consiliul municipal al orașului Arad a hotărât în adunarea sa generală să se dea numele de *Calea Francisc Ferdinand* drumului, care până acum purta numirea de *Calea Orăzii mari*.

Legitimare prin căsătorie ulterioară. Ministerul r. u. de interne și de justiție au dat o circulară privitoare la legitimarea copiilor prin căsătorie ulterioară. Legitimarea aceasta, care până acum o făcea ministerul de interne, începând cu 1 August se va putea face prin primar în orașe, și prin vicecomite în comitate. Apel împotriva hotărârii acestor foruri se poate întâmpina către ministrul de interne.

In internatul școală românești din Brașov se primesc elevi înscriși în clasele gimnaziale, reale și comerciale. Taxa anuală este de 700 cor. Prospect și informații se pot cere dela direcția internatului (Brașov, str. Prundului, Porond utca, nr. 39).

† Ioan Muntean, avocat în Alba-Iulia, a decedat Dumineca în 12 Iulie st. n. la 10 1/2 ore dimineață în etate de 71 ani în Alba-Iulia. Rămășițele sale pământești au fost depuse spre odihnă eternă Marti în 14 Iulie st. n. la 2 ore p. m. în cimitirul bisericii gr.-ort. române din Alba-Iulia, Maier. Fișă trăna ușoară și memoria binecuvântată!

Descoperire. În comuna Râu-de-mori, din comitatul Hunedoarei, săpându-se o pivniță, lucrătorii au dat de ziduri de peatră cam la 2 metri adâncime. S'au găsit și două urne goale. Zidurile și urnele aflate datează de pe vremea romanilor. Numita comună este de altfel situată aproape de Grădiște sau Sarmisegetusa de odinioară, unde până acum s'a scos la iveală un amfitheatru și o mulțime de monumente antice, care vestesc gloria Romei.

Taxă pentru intrarea în muzeu. Călătorii în Italia știu, că cercetând muzeele și galerile de tablouri, au să plătească o taxă de intrare. Statul așteaptă incasează căte o liră de fiecare vizitator. Pilda aceasta a statului este ușoară și de colectiile particulare, mai ales în Venetia și Firenze. O stire mai nouă din Roma spune, că în camera italiana s'a înaintat o propunere, care cere ca prețul de intrare în muzeu să fie urcat la două lire; era orașul Pompeii, care putea fi vizitat pentru suma de 2 1/2 lire, să fie arătat curioșilor de aici în colo numai pentru o taxă de 4 lire. Presa și cercurile artistice ale Italiei nu aproba proiectate și protestând arătă, că muzeele din Louvre și din alte locuri nu iau nici un ban dela publicul ce vine din mari depărtări să le viziteze. La protestul presei se alătură și un mare număr de proprietari de restaurante și hoteluri, care trăesc exclusiv din circulația străinilor.

Bioscopul Apollo de pe piata Hermann va reprezenta Mercuri și Joi în 15 și 16 Iulie n. 1914 următorul program: Atlantis, Noutate grandioasă a societății de filme „Nordisk”. Un cap d'opera din prezent, prelucrat în 5 acte pe un film de 3000 metri de lung, după romanul lui Gerhard Hauptmann. Cel mai perfect op, pe care l-a produs cinematografia până acum. Biletele cu prețuri reduse sunt valabile.

Secțiunile științifice-literare ale „Asociației”

Sibiul, 15 Iulie n.

Ieri Marti, în 14 Iulie n. s'a întrunit în Sibiu, ca în toți ani, secțiunile științifice-literare ale „Asociației” în ședință plenară. S'a înținut ședință în sala festivă a Muzeului „Asociației”. Prezenți peste 60 de membri ai diferitelor secțiuni, cei mai mulți aparținători secției școlare.

In absență domnului Andrei Bârsanu, președintul „Asociației”, care se află în Karlsbad, pentru căutarea sănătății, ședința plenară a fost deschisă prin domnul canonicean Blaj Dr. Vasile Suciu, vicepreședintul „Asociației”.

Salutând pe cei prezenți, domnul canonicean constată, că prezența lor în număr atât de frumos constituie dovada, că toți membrii recruti din elita neamului românesc sunt pătrunși de însemnatatea pe care o au secțiunile științifice-literare în misiurile noastre culturale și despre așteptările legate din partea națiunii de activitatea lor. La alte popoare cultura e ajutată în prosperearea ei și din afară, din partea altor factori, la noi însă nu. La noi cultura, această plantă gingivă, se sprânește numai pe puterile proprii. A îtărare nu o încâlzește, ci ea crește și se desvălă numai din căldura înimii noastre. Speră, că această căldură va crește mereu. Declără ședința plenară a secțiunilor științifice-literare deschisă.

Se propune din partea presidiului, că marele binefăcător al neamului nostru, danielul sprijinitor al culturii românești, domnul Vasile Stroescu, să se transmită telegramă de felicitare din partea ședinței plenare a secțiunilor. Se primește între aclamării VII la adresa lui Stroescu.

Constatarea membrilor prezenți se lasă în grija singuraticelor secțiuni, având fiecare din ele se comunice biroului lista celor aflați de față.

Cu verificarea proceselor verbale președintul încredințează pe membrii din Sibiu Dr. Onisifor Ghibu și Teodor V. Păcăian.

Domnul Oct. C. Tăslăuanu, secretarul „Asociației”, cetește apoi raportul literar către ședința plenară a secțiunilor. E o lucrare amănuntită, la finea căreia sunt concretizate propunerile asupra căror vor avea să se pronunțe secțiunile.

Ședința proximă plenară se anunță pe după amiază la orele 4 și ședință se închide. Secțiunile în sedințe, fiecare separat.

Şedința a două s'a deschis la orele 4 d. a. Președint Dr. Vasile Suciu. Se cetesc pe rând rapoartele secțiunilor singuraticice, și anume, al secțiunii literare il cetește referentul Dr. Alexandru Bogdan, al secțiunii istorice referentul Dr. Ioan Lupaș, al secțiunii școlare Dr. Onisifor Ghibu, al secțiunii științifice Aurel Ceortea, și al celei economice I. I. Lăpedatu. Domnul Dr. Alexandru Bogdan a cetești și raportul comisiunii literare referitor la cările intrate la concurs pentru premiul Andrei Murășan, comunicând, că au fost prezente două lucrări: a lui Nicolae Aron și a lui George Stoica, dintre care cea primă nu corăspunde condițiunilor din concurs, intrucât nu e lăzare literară, ceea ce înținește toate condițiunile și o recomandă spre premiere din partea comisiunii. Plenul se va pronunța mai târziu.

Membrul din secția istorică dl. Vasile Goldiș intregește raportul acestei secțiuni cu comunicarea, că unul din membrii ei dl. Dr. Ioan Lupaș a fost ales în anul acesta membru corespondent al „Academiei Române“. Propune să se iee act la procesul verbal al ședinței plenare despe această distincție și alesul să fie felicitat. Se admite procedându-se tot astfel (la propunerea lui Dr. C. Bucșan) și față de dl Octavian Goga ales tot în anul acesta membru corespondent al „Academiei Române“. Ședința se încheie la orele 6, anunțându-se cea proximă pe Mercuri la orele 9 dimineață.

Şedința a treia. S'a deschis șestăz, Mercuri, la orele 9 dimineață. President Dr. Vasile Suciu. Se pune la ordinea zilei modificarea regulamentului general al secțiunilor științifice-literare și crearea de trei secțiuni noi: de drept și științele sociale, de medicină și igienă, și secțiunea tehnică-industrială.

Secretarul „Asociației“, dl Oct. C. Tăslăuanu, resumăză părările secțiunilor și crede, că plenul s'a putea pronunța, fără a se mai deschide discuție. Membrul I. A. de Preda astăză asemenea de superfluă discuție, și propune să se proceadă la votare. Vorbesc la obiect domnii: Negruțiu, inginer în Blaj, Dr. Vasile Bologa, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Ioan Lupaș, I. A. de Preda, Dr. Elie Daianu, Dr. Onisifor Ghibu și Dr. Alexandru Bogdan, apoi ședința plenară primește cu unanimitate noul regulament general, decretând înmulțirea secțiunilor încă cu trei.

Regulamentul se votează și pe articole, cu modificările dovedite de necesare.

Se fac apoi alegerile în cele trei secțiuni de nou create. Se aleg:

a) In secțiunea de drept și științele sociale domnii: Petru Drăghici, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Aurel Vlad, Dr. Valer Moldovan și Dr. Lucian Borcia, membri activi, apoi 15 membri corespondenți.

b) In secțiunea de medicină și igienă domnii: Dr. Ioan Popp, medic-colonel în retragere, Dr. Ilie Beu, Dr. G. Băulescu, Dr. Alexandru Vaida Voevod și Dr. Hâncu, ca membri activi, și 6 membri corespondenți.

c) In secțiunea tehnică-industrială domnii: G. Dușoiu, arhitect, Cornel Mesarăș inginer Budapesta, Mihail Itu, inginer Arad, Ioan F. Negruțiu, Blaj și Stan Viadrin, Timișoara, ca membri activi, și 50 membri corespondenți.

Alegerile s'a făcut cu aclamație. Propunerile singuraticelor secțiuni se primesc toate și se trimit comitetului central spre execuție, fără marginile posibilității. Notăm din ele următoarele: Onorabil domnul Enea Hodog, pentru dictionarul român al neologismelor și provincialismelor, la care lucrează cu multă sărgință și prudență, săl urce dela 600, la 1800 de copii. Premiul Mureșanu săl de dl George Stoica. Interesele fundației Nicolae Denișanu dlui Ghîță Pop. Cu privire la redactarea revistei „Transilvania“ se iee în considerare propunerea făcută de dl Dr. C. Bucșan și înaintată prin secția istorică etc.

La orele 12 și jumătate președintul inchide ultima ședință între VII aclamări.

